

Міністерство освіти і науки України
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)
Українська асоціація з розвитку менеджменту та бізнес освіти (Україна)
Білостоцький технологічний університет (Польща)
Університет Гренландії (Гренландія)
«1 грудня 1918 р» Університет Альба Юлія (Румунія)
Вільнюський університет прикладних наук (Литва)
Сучавський університет імені Штефана Марє (Румунія)
Університет прикладних наук (Австрія)
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна (Україна)
Київський національний університет будівництва та архітектури (Україна)
Національний університет «Запорізька політехніка» (Україна)
Київський національний університет технологій та дизайну (Україна)
Львівській державний університет фізичної культури імені Івана Боберського (Україна)
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького (Україна)
Сумський державний аграрний університет (Україна)

СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

06 листопада 2025 року

**Co-funded by
the European Union**

Полтава
2025

половини 2024 р. по країні – в межах 34-38 %, тоді як у привабливих для туризму західних регіонах (Львів, Івано-Франківськ, Закарпаття) – перевищувала 60-70 %.

Серед системних переваг розвитку сервісної економіки під час війни можна виділити: створення нових та збереження існуючих робочих місць у громадах, що приймають внутрішньо переміщених осіб; швидке відкриття / переорієнтація малих підприємств (кафе, рор-ап заклади); стимулювання локального виробництва та бренду «Made in Ukraine»; розвиток внутрішнього туризму як інструменту регіонального відновлення; підвищення частки цифрових технологій у сервісі: онлайн-бронювання, CRM, мобільні формати.

У освітній площині відбувається зміщення акценту: навчальні програми орієнтовані на розвиток soft skills, кризової комунікації, психологічної стійкості та адаптації до нових умов. Важливу роль відіграє також україноцентричність сервісу: українська мова обслуговування, локальні продукти, культурні сенси. Це створює унікальну конкурентну перевагу та сприяє міжнародному позиціонуванню України як країни інноваційної гостинності [2].

Отже, сервіс під час війни є не лише економічною категорією, а стратегічним ресурсом національної стійкості. Він забезпечує внутрішню економічну опору, формує позитивний міжнародний імідж і сприяє інтеграції України у європейський простір сталого розвитку. Підтримка сервісної економіки має бути одним із державних пріоритетів, що забезпечує післявоєнне відновлення країни.

Список використаних джерел

1. Zhuravka F., Nebaba N., Yudina O., Haponenko S., Filatova H. The hospitality market in Ukraine: War challenges and restoration possibilities. *Innovative Marketing*. 2023. № 19 (1). URL: <https://www.businessperspectives.org/index.php/journals/innovative-marketing/issue-422/the-hospitality-market-in-ukraine-war-challenges-and-restoration-possibilities> (дата звернення: 23.10.2025).
2. Zubekhina T., Matviichuk L., Korsak V. Strategies for the transformation and recovery of Ukraine's hospitality industry after the war. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2025. № 2 (61). URL: <https://fkd.net.ua/id/4705/4355/28023> (дата звернення: 23.10.2025).
3. Ukraine's restaurant and hotel revenue rises 10% to €28.22 B in 2024. *Intent.Press*, 2025. URL: <https://intent.press/en/news/ecy/2025/ukraines-restaurant-and-hotel-revenue-rises-10-to-28-22b-in/> (дата звернення: 23.10.2025).
4. Паска М., Графська О., Запісоцький А. Концептуальні засади розвитку закладів готельного господарства в інноваційному форматі. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип 71. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-125> (дата звернення: 23.10.2025).

УДК 330.322:005.961:355.1(477)

Рекотова В.І., к.е.н., доцент

*Управління у справах реінтеграції, соціального захисту ветеранів та внутрішньо переміщених осіб Полтавської обласної військової адміністрації
(м. Полтава, Україна)*

Кулик В.А., д.е.н., професор

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)*

ІНВЕСТИЦІЇ У ВЕТЕРАНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО ЯК КЛЮЧОВИЙ ІНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ

У сучасних умовах трансформації національної економіки під впливом глобалізаційних процесів та інтеграції до європейських структур надзвичайно важливими є питання підвищення економічної стійкості. Економічна стійкість визначається здатністю економіки

реагувати на зовнішні шоки, швидко адаптуватися до змін і забезпечувати сталий розвиток. Одним із інструментів такої адаптації є залучення інвестицій – як фінансових, так і соціальних – у підприємницьку діяльність, яка має потенціал мультиплікаційного ефекту. У цьому контексті окрему увагу слід приділяти підприємництву ветеранів, тобто осіб із досвідом служби в збройних силах або учасників бойових дій. Інвестування у ветеранське підприємство стає не лише економічною категорією, але й соціальною стратегією, що сприяє інтеграції ветеранів у цивільне життя, створенню нових робочих місць, розвитку громад і укріпленню місцевої економіки.

Підприємництво ветеранів виступає одним із секторів малого та середнього бізнесу, який має низку унікальних характеристик: дисциплінований управлінський підхід, навички роботи в стресових ситуаціях, мережі контактів, а також соціальну мотивацію. Інвестиційні вкладення в такі підприємства можуть мати декілька рівнів: перший – стартове фінансування (гранти, кредити, гарантії) для започаткування бізнесу; другий – модернізація та розширення діючих підприємств ветеранів; третій – підтримка інноваційних бізнес-моделей ветеранів (ІТ, агро, переробка, сервіс). У рамках євроінтеграції особливо важливо, що бізнес-моделі ветеранів можуть бути орієнтовані на стандарти ЄС, міжнародні ланцюги постачання та інвестиційні потоки. Така орієнтація сприяє не лише збільшенню обсягів продукції чи послуг, а й зміцненню конкурентоспроможності та стійкості.

У контексті сучасних підходів до інвестування в ветеранське підприємництво можна виділити кілька механізмів: 1) грантові конкурси та безповоротна фінансова допомога ветеранам-підприємцям. Наприклад, у Полтавській області 18 ветеранських бізнесів отримують гранти від Український ветеранський фонд на суму від 500 тисяч до 1,5 млн грн для реалізації власних бізнес-ініціатив; 2) кредитування за пільговими умовами, гарантії держави чи фондів, спрямовані на покриття ризиків стартапу. Такі програми створюють умови для залучення як внутрішніх, так і зовнішніх інвестицій; 3) співпраця ветеранів з венчурним капіталом та інкубаційними програмами. Наприклад, в межах підтримки ветеранів-підприємців ІТ-сектору передбачено менторство, інкубацію, масштабування; 4) підтримка на місцевому рівні – через громади, військові адміністрації, обласні програми, які створюють сприятливе середовище для запуску ветеранського бізнесу (консультації, навчання, інформаційна підтримка); 5) орієнтація бізнесу ветеранів на інноваційні сектори або модернізацію традиційних галузей (агро, переробка, відновлювальні технології) – що забезпечує стійкіший розвиток, меншу залежність від кон'юнктури. Інвестування в технології, автоматизацію, переробку підвищує стійкість підприємства та створює бар'єр для конкуренції.

Полтавська область є одним із передових регіонів щодо підтримки ветеранського бізнесу. Зокрема, у регіоні 49 учасників бойових дій та членів їхніх сімей отримали гранти на започаткування власної справи за даними за період січень–жовтень 2024 р. Один з бізнесів ветерана в Полтавській області – глемпінг «Острів» заснований ветераном Андрієм Худолієм, який поєднав аграрне господарство з рекреацією. Фермерське господарство «ЕДЕМ 2015» у Полтаві – ветеранський соціально-економічний проект, який займається вирощуванням зернових та олійних культур. Салон натяжних стель «Ветеран Буд 333» у Кобеляках – ветеранський бізнес, що працює у сфері будівельно-ремонтних послуг. Ці приклади демонструють, як ветеранське підприємництво охоплює різні сектори – від агро до сервісів і будівництва – і водночас отримує підтримку через гранти чи програми розвитку.

Інвестування у ветеранське підприємництво створює значні економічні ефекти: підвищення кількості підприємств, зайнятості, локальної доданої вартості, розвиток інфраструктури. У контексті євроінтеграції це означає також підготовку підприємств до міжнародної конкуренції, доступу до грантів і фондів ЄС, адаптації до стандартів.

На підставі аналізу можна запропонувати досить чіткі рекомендації:

– розробити комплексну програму підтримки, що поєднує фінансування (гранти/кредити), менторство, інкубацію, доступ до мереж партнерств та міжнародних фондів;

- забезпечити навчальні модулі з бізнес-освіти, фінансового менеджменту, маркетингу, інноваційного розвитку для ветеранів-підприємців;
- сприяти створенню кластерів ветеранського бізнесу – для обміну досвідом, спільного виходу на ринок, кооперації;
- заохочувати орієнтацію на інноваційні чи модернізовані бізнес-сектори з високою доданою вартістю, що відповідають європейським стандартам;
- забезпечити прозорість і доступність процедур відбору грантів/підтримки, мінімізувати бюрократичні бар'єри, забезпечити рівний доступ ветеранам, зокрема й сім'ям загиблих;
- активно комунікувати результати ветеранських підприємств, створювати кейси успіху для стимулювання інших ветеранів та інвесторів.

Отже, для досягнення економічної стійкості на регіональному рівні варто системно працювати над інструментами інвестування у ветеранське підприємство, підтримкою його розвитку і інтеграцією до інноваційного середовища. Це сприятиме не лише підприємницькій активності ветеранів, але й загальному піднесенню національної економіки в умовах європейської інтеграції.

Список використаних джерел

1. Кулик В. А. Цифрові загрози у бізнес-середовищі у контексті Цілей сталого розвитку. *Ефективна економіка*. 2025. Т. 7. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.7.3%20> (дата звернення 20.10.2025).
2. Кулик В.А., Карпенко Є.А. Малий бізнес в Україні: організація та оподаткування. *Стратегічні пріоритети розвитку соціально-економічних систем у контексті сучасного наукового виміру*: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Запоріжжя, 27 жовтня 2023 р). Полтава: Видавництво ПП «Астроя». 2023. С. 95–96.
3. Кулик В., Похідня Б. Інформаційний менеджмент на підприємстві. *Економічний простір*. 2025. № 201. С. 96–99. URL: <https://doi.org/10.30838/ep.201.96-99> (дата звернення 20.10.2025).
4. Орехова А. І., Кулик В. А. Е-резидентство як фінансовий інструмент для виходу підприємства на міжнародний ринок. *Сучасні інноваційно-інвестиційні механізми розвитку національної економіки в умовах євроінтеграції*: матеріали XI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 07 листопада 2024 р. Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2024. С. 57–59.

УДК 658.012.8:658.014.1

Тешева Л.В., д.е.н., професор; Батін О.В., магістр
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
(м. Харків, Україна)

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

У сучасних умовах економічної нестабільності, зокрема в Україні, питання ефективного антикризового управління набуває особливої ваги. Військові дії, енергетичні виклики, інфляційні процеси, порушення логістичних ланцюгів і загальне зниження купівельної спроможності населення формують високий рівень ризиків для діяльності підприємств. Неможливість точно передбачити валютні коливання, рівень цін та попит на продукцію створює передумови для виникнення фінансових криз, скорочення ринкових часток і навіть банкрутства. Антикризове управління в таких умовах стає не просто окремою функцією менеджменту, а ключовим інструментом збереження життєздатності підприємства.

Метою дослідження є визначення сутності, підходів та основних інструментів